

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Яніцька Інна Анатоліївна МЕДІАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ УСПІШНОГО АДВОКАТА	171
Бітов Іван Андрійович ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ ПРИ ВІДКРИТТІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	173
Кисельов Вадим Костянтинович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА СПІЛЬНОЇ ЧАСТКОВОЇ ВЛАСНОСТІ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ	176
Колечко Дмитро Миколайович ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРО СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ.	179
Лукасевич Геннадій Олегович ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ НЕМАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	181
Мельниченко Анна Володимирівна ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ВИКОНАННЯ ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ	184
Парфьонов Георгій Володимирович ДОКУМЕНТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ ВИКОНАВЦЯМИ В ПРОЦЕСІ НАКЛАДЕННЯ ТИМЧАСОВИХ ОБМЕЖЕНЬ НА БОРЖНИКА	187
Поліщук Павло Анатолійович ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНОГО ФАКТУ РОДИННИХ ВІДНОСИН МІЖ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ	190
Русецька Оксана Олександрівна ДЕЯКІ ЗМІНИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ	193
Сатановська Олена Валентинівна ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ. ...	195
Снітко Андрій Сергійович ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ЕСТОПЕЛЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА.	198
Федорчук Юлія Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ НОТАРІУСА ТАКИМ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ВИКОНАННЮ	201

СЕКЦІЯ 14. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитонова Олена Іванівна ПРАВО НА ЦИФРОВУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОДНЕ З ОСНОВНИХ ЦИФРОВИХ ПРАВ	203
Ульянова Галина Олексіївна ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ	207
Бааджы Наталія Пилитівна ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ СФЕРІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	210
Галупова Лариса Ігорівна ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ІМІДЖЕВИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ	213
Ennan Ruslan ARTIFICIAL INTELLIGENCE, INTELLECTUAL PROPERTY AND PATENT LAW: THE PROBLEMS OF THE LEGAL REGULATION	216

виконання судового рішення. Стаття 453-4 ЦПК України передбачає рішення за наслідками розгляду звіту про виконання судового рішення.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень про судовий контроль за виконанням судових рішень» здійснення судового контролю у цивільному судочинстві зазнало суттєвих змін, що потребує подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень про судовий контроль за виконанням судових рішень : Закон України від 21.11.2024 року № 4094-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4094-20#Text>

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1618-15>

Ключові слова: судовий контроль, цивільне судочинство, виконання рішення, державний виконавець, приватний виконавець..

Keywords: judicial control, civil proceedings, execution of a decision, state bailiff, private bailiff.

Сатановська Олена Валентинівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу,
методист навчально-методичного відділу ЦООПІАР*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ

Виконання рішення суду є невід’ємною частиною права на справедливий суд. Судові рішення є обов’язковими до виконання на всій території України. Держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку. Контроль за виконанням судового рішення здійснює суд.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про виконавче провадження» (далі – Закон) визначено, що виконавче провадження, як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) – це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які проводяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених Конституцією України, цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до Закону підлягають примусовому виконанню [1].

Виконання судового рішення здійснюється на підставі виконавчого документу, що видається судом, який розглядав справу, як суд першої інстанції.

Судовий захист житлових прав є важливим механізмом відновлення порушених прав громадян. Однак навіть після ухвалення рішення суду значну роль відіграє стадія його виконання, оскільки без реального виконання чинного рішення суду, правосуддя залишається формальним. Виконання судових рішень у сфері захисту житлових прав є важливим аспектом правозастосування зі звернення судового рішення до виконання, що гарантує реалізацію прав осіб на житло. Незважаючи на винесення судових рішень, їх фактичне виконання може стикатися з труднощами, внаслідок чого виникає потреба в застосуванні додаткових правових механізмів.

Відповідно до законодавства України, виконання судових рішень здійснюється органами державної виконавчої служби або приватними виконавцями (ст. 5). Основними нормативно-правовими актами, що регулюють цей процес – є Закон України “Про виконавче провадження” та Цивільний процесуальний кодекс України.

Виконавчі провадження, що стосуються житлових правовідносин, можуть включати виконання наступних судових рішень:

- Судові рішення про виселення боржників за договором оренди житлових приміщень або незаконних мешканців є найскладнішими у виконанні через можливий опір осіб, яких виселяють, якщо боржник чинить опір, виконавець зобов’язаний залучити працівників поліції. Виселення здійснюється лише на підставі рішення суду. Виконавець зобов’язаний повідомити боржника про дату та час виселення. Виселення здійснюється у присутності виконавця, боржника за наявності та свідків. Під час виселення складається акт, в якому описується майно.
- Вселення громадян у житло, право на яке встановлене судом, може супроводжуватися необхідністю застосування примусових заходів. Вселення здійснюється у присутності виконавця та свідків зі складанням акту про вселення, що встановлює основні засади судочинства в Україні – «обов’язковість рішень суду» згідно з п.9 ч.3 ст. 129 Конституції України.
- **Стягнення заборгованості за житлово-комунальні послуги.** Виконання таких рішень може здійснюватися шляхом накладення арешту на майно або кошти боржника. У разі несплати заборгованості можливий примусовий продаж майна боржника за рішенням суду.
- **Визнання права власності та усунення перешкод у користуванні житлом.** Виконавці можуть стикатися з труднощами у реалізації таких рішень через необхідність фізичного доступу до житлового приміщення. Оскарження судових рішень боржниками може затягувати процес виконання.

Але ми також повинні пам’ятати, що виконання судових рішень у житлових справах є складним і багатогранним процесом і має ряд особливостей, пов’язаних з тим, що вони стосуються базових потреб людини.

Якщо в житловому приміщенні проживають діти, виконавець зобов'язаний залучити до процесу органи опіки та піклування. Виселення дітей без надання їм іншого придатного для проживання житла є неприпустимим.

Виконання рішень має враховувати соціальний стан боржника, його вік, стан здоров'я, наявність інвалідності тощо. У деяких випадках, якщо боржник не має іншого житла, суд може надати відстрочку або розстрочку виконання рішення.

У умовах воєнного стану, виконання судових рішень має також свої особливості. Суттєво ускладнилось виконання судових рішень через активні бойові дії та окупацію частини території України. Також існує ряд законодавчих актів, які вносять зміни в роботу виконавчої служби в умовах воєнного стану [2].

Житлове законодавство є досить складним і мінливим, що може призводити до різних тлумачень норм права. Це може ускладнювати процес виконання судових рішень, особливо якщо виникають суперечки між сторонами. Часто виникають складнощі з визначенням права власності на житло, особливо якщо воно було набуто під час шлюбу або в результаті спадкування.

Виконання рішень у житлових справах здійснюється відповідно до Закону України "Про виконавче провадження". Виконавець зобов'язаний дотримуватися чіткої процедури, щоб забезпечити законність та ефективність виконання рішення. Недотримання цієї процедури може призвести до визнання виконавчого листа таким, що не підлягає виконанню і наслідком, відповідно до пункту 5 частини першої статті 39 Закону України «Про виконавче провадження» буде закінчення виконавчого провадження.

Попри законодавче врегулювання, виконання судових рішень у сфері житлових прав стикається з низкою проблем: складність бюрократичних процедур може призводити до затримок у виконанні судових рішень або навмисне ухилення боржників від виконання рішення; органи державної виконавчої служби часто стикаються з протидією боржників під час примусового виселення; у разі стягнення боргу за житлово-комунальні послуги боржники часто не мають фінансових можливостей для його погашення; недостатнє фінансування органів державної виконавчої служби; органи виконавчої служби не завжди ефективно здійснюють контроль за виконанням судових рішень; відсутність належного контролю за виконанням судових рішень може спричиняти зловживання або бездіяльність виконавців; в умовах воєнного стану суттєво ускладнилось виконання судових рішень через активні бойові дії та окупацію частини території України.

Виконання судових рішень у житлових справах є важливим завданням, яке потребує комплексного підходу та співпраці різних органів і організацій і попри наявні труднощі існують вдосконалення механізму виконання судових рішень шляхом:

- Удосконалення житлового законодавства, правових норм, які регулюють порядок виконання судових рішень.
- Спрощення процедури виконання рішень, посилення відповідальності за їх невиконання.

- Зміцнення відповідальності боржників шляхом підвищення санкцій за невиконання судових рішень.
- Покращення роботи органів виконавчої служби (забезпечити їх кращу матеріально-технічну базу та кадровий потенціал шляхом підвищення кваліфікації працівників органів державної виконавчої служби).
- Розширення повноважень виконавців (надання державним та приватним виконавцям додаткових інструментів впливу на боржників).
- Посилення контролю за виконанням рішень (запровадження дієвих механізмів судового контролю за діяльністю виконавців, залучення до процесу виконання судових рішень органів місцевого самоврядування та громадських організацій).
- Запровадження електронного контролю за виконанням судових рішень (автоматизація виконавчих проваджень).
- Надання безкоштовної правової допомоги громадянам, які опинилися в складній житловій ситуації.
- Прийняття законодавчих актів, які б спростили процедуру виконання судових рішень в умовах воєнного стану.

Незважаючи на наявні проблеми, удосконалення законодавства, зміцнення виконавчої служби та розвиток альтернативних механізмів вирішення житлових спорів можуть суттєво підвищити ефективність виконання судових рішень у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#n5>
2. Виконавче провадження під час воєнного стану. Інфографіка. URL: <https://arvu.com.ua/vpvs>

Ключові слова: судовий захист житлових прав, виконання судових рішень, виконавча служба.

Keywords: Judicial protection of housing rights, enforcement of court decisions, enforcement service.

Снітко Андрій Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу*

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ЕСТОПЕЛЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Принцип естопелю, або заборони суперечливої поведінки (*venire contra factum proprium*), який базується на римській максимі «*non concedit venire contra*